

PM Rotel I (Dnr KS 2020/1052)

Ansökan om nätkoncession, avseende markkabel från Station Beckomberga till kraftvärmeverket i Lövsta

Remiss från Energimarknadsinspektionen

Remisstid den 1 december 2020

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Stockholm Exergi planerar att ersätta kraftvärmeverket i Hässelby samt den koleldade kraftvärmeanläggningen i Värtan med ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta. Stockholm Exergi planerar även för anläggning av en fjärrvärmeledning mellan Lövsta och Norrenergis nät i Solna. För att försörja Lövstaverket med elenergi samt leverera ut den energi som planeras att produceras i form av el och värme i Lövsta planerar Ellevio att etablera en ny markförlagd 220 kV-ledning mellan kraftvärmeverket i Lövsta och stamnätsstationen i Beckomberga.

Fjärrvärmeledningen och elledningen planeras att till största del förläggas i ett gemensamt schakt för att minska möjliga störningsmoment under anläggningstiden. Ledningarna kommer i möjligaste mån att förläggas i mark utmed gång- och cykelvägar och i vägbana för att hålla erforderliga avstånd till angränsande bostäder. Ledningssträckan är cirka 7 km.

Ellevios ansökan omfattar enbart den markförlagda 220 kV-ledningen mellan planerat kraftvärmeverk i Lövsta och stamnätsstation Beckomberga. Stockholm Exergi kommer att ansöka om lov för förläggning av fjärrvärmeledningen.

Samråd kring den planerade ledningsdragningen genomfördes under våren 2019. Länsstyrelsen beslutade den 19 september 2019 att projektet inte medför betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 26 § miljöbalken. En liten miljökonsekvensbeskrivning har tagits fram i vilken de väsentliga miljöeffekterna beskrivs. Konsekvenserna för de väsentliga miljöeffekterna bedöms generellt som små eller måttliga under anläggningsskedet, och obetydliga/inga under driftskedet.

För miljöaspekten boendemiljö- och rekreation bedöms konsekvenserna bli måttligt negativa under anläggningsskedet genom tillfälligt försämrad framkomlighet för närboende samt till följd av passage av rekreationsområden. När ledningen är tagen i drift bedöms inga konsekvenser uppstå då marken återställts och då magnetfältsnivåerna för boende är låga.

För naturmiljön bedöms konsekvenserna bli måttligt negativa under anläggningsskedet till följd av att träd behöver avverkas längs sträckan. Under

driftskedet bedöms inga ytterligare konsekvenser uppstå. För ytvatten bedöms konsekvenserna bli obetydliga både under anläggnings- och driftskedet.

För kulturmiljön bedöms de negativa konsekvenserna bli små under anläggningskedet till följd av möjlig påverkan i samband med schaktarbeten av närliggande kulturmiljövärden i form av fornlämningar. Under driftskedet tillkommer inga ytterligare konsekvenser.

För infrastruktur/transport och markanvändning bedöms konsekvensen bli måttligt negativ under anläggningskedet. Ett av riksintresseområdena för transport bedöms påverkas genom att framkomligheten för en mindre del begränsas under en kort period. När ledningen är satt i drift bedöms inga ytterligare konsekvenser tillkomma.

Energimarknadsinspektionen har remitterat underlaget till staden för yttrande och remissen finns i sin helhet på www.ei.se/2020-100858

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskydds-nämnden, stadsbyggnadsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.

Exploateringskontoret och miljöförvaltningen har på grund av kort remisstid svarat med kontorsyttranden. Stadsbyggnadsnämnden har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret ser positivt på att det byggs en ny anläggning i Lövsta som möjliggör avveckling av det koleldade kraftvärmeverket i Värtan, ersätter Hässelbyverket och frigör värdefull mark för ny bebyggelse. Stockholm Exergis projekt utgör tillsammans med Ellevios elkabel viktiga beståndsdelar i arbetet med att trygga elförsörjningen och uppfylla klimat- och miljömålen i Stockholm framöver.

Exploateringskontoret ser positivt på att bygga ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta som ersätter Hässelbyverket och frigör värdefull mark där det planeras för ny bostadsbebyggelse. För att värna exploateringsmöjligheter, möjliggöra en god stadsutveckling och säkerställa exploateringsintäkter är det väsentligt att hushålla med stadens mark och nå en så effektiv markanvändning som möjligt. För att uppnå detta är utgångspunkten att nya ledningar i första hand förläggs i gatumark eller eventuell annan mark där ledningarna inte hindrar förädlad markanvändning. Kontoret vill särskilt framhålla de betydande markvärden och den bostadspotential som staden annars går miste om.

Miljöförvaltningen ser positivt på planerade åtgärder för att minska påverkan på naturvärden. Förvaltningen anser vidare att möjligheten att använda alternativa tekniker såsom schaktfri borrhning eller rörförläggning av kablar bör studeras vidare vid detaljprojekteringen av de sträckor där framtagna naturvärdesinventering visar att skyddsvärda träd och alléer riskerar att påverkas av ledningen. Förvaltningen anser även fortsättningsvis att koncessionsansökan bör innehålla en återställningsplan för hur naturmiljö ska återställas samt förslag på kompensationsåtgärder för kvarstående skador som ledningen ger upphov till.

Bromma stadsdelsnämnd gör bedömningen att arbetet och ledningen enligt nätkoncessionen utgör en mycket liten påverkan på stadsdelens mark. Nämnden har ingenting att erinra.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd konstaterar att föreslagen kabelsträckning bland annat innebär intrång i Nälstastråket och tangerar flera fornlämningar som är viktiga historiska spår i landskapet och värda att skydda. Vidare önskar nämnden särskilt påpeka vikten av att samtliga grönstrukturer och grönområden längs kabelsträckningen återställs efter schaktningsarbetets färdigställande.

Mina synpunkter

Det är mycket positivt att det byggs en ny anläggning i Lövsta som möjliggör avveckling av det koleldade kraftvärmeverket i Värtan, ersätter Hässelbyverket och frigör värdefull mark för ny bebyggelse. Stockholm Exergis projekt utgör tillsammans med Ellevios elkabel viktiga beståndsdelar i arbetet med att trygga elförsörjningen och uppfylla klimat- och miljömålen i Stockholm framöver.

Kraftvärmeverket i Lövsta är högt prioriterat i stadens planering, och utgör tillsammans med Ellevios elkabel en viktig del i arbetet med att trygga Stockholms elförsörjning och uppfylla stadens miljö- och klimatmål. Det är viktigt att stadens nämnder och bolag ges möjlighet att aktivt medverka i projektet för att säkerställa att den tekniska försörjningen utvecklas i samspel med stadens långsiktiga stadsutvecklingspotential, och för att minimera de negativa effekter som kan uppstå, såväl under byggtid som permanent.

Jag noterar att miljöförvaltningen anser att koncessionsansökan bör innehålla en återställningsplan för naturmiljö samt förslag på kompensationsåtgärder för kvarstående skador som ledningen ger upphov till, vilket jag instämmer i.

Med utgångspunkt i översiktsplanen och gällande planeringsinriktning skulle den föreslagna ledningsdragningen kunna medföra en negativ påverkan på stadens stadsutveckling och möjligheter till bostadsmål i Västerort. I viss mån föreslås ledningarna att markförläggas, huvudsakligen vid sidan om de befintliga vägarna. Detta skulle innebära nya förutsättningar och i vissa fall begränsningar för framtida stadsutvecklingsprojekt, till exempel där potential för ny bebyggelse har identifierats längs med stadens befintliga gator och stråk. Det är därför viktigt att en god dialog fortsätter kommande år för att hitta bästa möjliga dragning.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 18 november 2020

ANNA KÖNIG JERLMYR

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Stockholm Exergi planerar att ersätta kraftvärmeverket i Hässelby samt den koleldade kraftvärmeanläggningen i Värtan med ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta. Stockholm Exergi planerar även för anläggning av en fjärrvärmeledning mellan Lövsta och Norrenergis nät i Solna. För att försörja Lövstaverket med elenergi samt leverera ut den energi som planeras att produceras i form av el och värme i Lövsta planerar Ellevio att etablera en ny markförlagd 220 kV-ledning mellan kraftvärmeverket i Lövsta och stamnätsstationen i Beckomberga.

Fjärrvärmeledningen och elledningen planeras att till största del förläggas i ett gemensamt schakt för att minska möjliga störningsmoment under anläggningstiden. Ledningarna kommer i möjligaste mån att förläggas i mark utmed gång- och cykelvägar och i vägbanan för att hålla erforderliga avstånd till angränsande bostäder. Ledningssträckan är cirka 7 km.

Ellevios ansökan omfattar enbart den markförlagda 220 kV-ledningen mellan planerat kraftvärmeverk i Lövsta och stamnätsstation Beckomberga. Stockholm Exergi kommer att ansöka om lov för förläggning av fjärrvärmeledningen.

Samråd kring den planerade ledningsdragningen genomfördes under våren 2019. Länsstyrelsen beslutade den 19 september 2019 att projektet inte medför betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 26 § miljöbalken. En liten miljökonsekvensbeskrivning har tagits fram i vilken de väsentliga miljöeffekterna beskrivs. Konsekvenserna för de väsentliga miljöeffekterna bedöms generellt som små eller måttliga under anläggningsskedet, och obetydliga/inga under driftskedet.

För miljöaspekten boendemiljö- och rekreation bedöms konsekvenserna bli måttligt negativa under anläggningsskedet genom tillfälligt försämrad framkomlighet för närboende samt till följd av passage av rekreationsområden. När ledningen är tagen i drift bedöms inga konsekvenser uppstå då marken återställts och då magnetfältsnivåerna för boende är låga.

För naturmiljön bedöms konsekvenserna bli måttligt negativa under anläggningsskedet till följd av att träd behöver avverkas längs sträckan. Under driftskedet bedöms inga ytterligare konsekvenser uppstå. För ytvatten bedöms konsekvenserna bli obetydliga både under anläggnings- och driftskedet.

För kulturmiljön bedöms de negativa konsekvenserna bli små under anläggningsskedet till följd av möjlig påverkan i samband med schaktarbeten av närliggande kulturmiljövärden i form av fornlämningar. Under driftskedet tillkommer inga ytterligare konsekvenser.

För infrastruktur/transport och markanvändning bedöms konsekvensen bli måttligt negativ under anläggningsskedet. Ett av riksintresseområdena för transport bedöms påverkas genom att framkomligheten för en mindre del begränsas under en kort period. När ledningen är satt i drift bedöms inga ytterligare konsekvenser tillkomma.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.

Exploateringskontoret och miljöförvaltningen har svarat med kontorsyttranden. Stadsbyggnadsnämnden har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 oktober 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på att det byggs en ny anläggning i Lövsta som möjliggör avveckling av det koleldade kraftvärmeverket i Värtan, ersätter Hässelbyverket och frigör värdefull mark för ny bebyggelse. Stockholm Exergis projekt utgör tillsammans med Ellevios elkabel viktiga beståndsdelar i arbetet med att trygga elförsörjningen och uppfylla klimat- och miljömålen i Stockholm framöver.

Stadsledningskontoret instämmer i stadsbyggnadsnämndens bedömning att den föreslagna ledningsdragningen i vissa delar kan ha negativ påverkan på stadens stadsutvecklingspotential i västerort. För att minimera detta krävs ett fortsatt nära samarbete mellan Ellevio och stadens nämnder och bolag. Att ledningar föreslås markförläggas vid sidan om befintliga vägar innebär i vissa fall begränsningar för framtida stadsutvecklingsprojekt där potential för ny bebyggelse har identifierats längs med stadens gator.

För att möjliggöra en god stadsutveckling är det väsentligt att hushålla med stadens mark. För att uppnå detta är utgångspunkten att nya ledningar i första hand förläggs i gatumark. Utrymmet för ledningar i stadens gator är begränsat och många ledningsslag måste därför samordnas inom detta begränsade utrymme.

Exploateringsnämnden har erfårit att Ellevios interna riktlinjer ställer krav på att markarbeten inom 3 meters avstånd från den planerade elkabeln förutsätter driftavbrott. Att bryta spänningen i ledningen så snart schakt sker i närheten skulle innebära att ledningen inte kan vara en del i ett stabilt elnät eller försörja kraftvärmeverket med el. I planeringen för den aktuella kabeln har dessa krav inte beaktats. Nämnden menar att en förutsättning för genomförandet av den föreslagna ledningen är att den tillsammans med den planerade fjärrvärmeledningen kan inrymmas inom normala gatusektioner och inom dessa samordnas med övriga ledningar. Nämnden förutsätter att Stockholm Exergi som driver projektet samordnar detta med Ellevio och övriga ledningsägare.

Kraftvärmeverket i Lövsta är högt prioriterat i stadens planering, och utgör tillsammans med Ellevios elkabel en viktig del i arbetet med att trygga Stockholms elförsörjning och uppfylla stadens miljö- och klimatmål. Stadsledningskontoret förutsätter att stadens nämnder och bolag ges möjlighet att aktivt medverka i projektet för att säkerställa att den tekniska försörjningen utvecklas i samspel med stadens långsiktiga stadsutvecklingspotential, och för att minimera de negativa effekter som kan uppstå, såväl under byggtid som permanent.

Stadsledningskontoret konstaterar att Ellevio i genomförandet av projektet kommer att behöva ta hänsyn till stadens byggnader, anläggningar, ledningar, gång- och cykelbanor m.m. så att de påverkas så lite som möjligt under byggtiden. Vid återställning behöver rätt standard återskapas. Stockholm Vatten och Avfall AB har ledningar längs med hela den föreslagna sträckan som behöver ha ett tillräckligt skyddsavstånd till föreslaget ledningsstråk.

Stadsledningskontoret noterar att miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att koncessionsansökan bör innehålla en återställningsplan för naturmiljö samt förslag på kompensationsåtgärder för kvarstående skador som ledningen ger upphov till.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringskontoret

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 oktober 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Exergi planerar att ersätta det gamla kraftvärmeverket i Hässelby med ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta. Bolaget planerar även för anläggning av en fjärrvärmeledning mellan Lövsta och Norrenergis nät i Solna. För att både försörja kraftvärmeverket med elenergi och leverera ut den energi som produceras i Lövsta planerar Ellevio att etablera en ny markförlagd 220 kV-ledning mellan kraftvärmeverket i Lövsta och stamnätsstationen i Beckomberga. Ellevio AB har därför ansökt hos Energimarknadsinspektionen om tillstånd för att bygga och använda en sådan kraftledning. Eftersom Stockholm Exergi och Ellevio anser att det finns fördelar med samförläggning av ledningarna är målsättningen att genomföra detta i största möjliga mån på sträckan mellan Lövsta och Beckomberga. Stockholm Exergi ansvarar för planeringen av de samförlagda ledningarna.

Sökanden i detta ärende är Ellevio och ansökan omfattar enbart den markförlagda 220 kV-ledningen mellan planerat kraftvärmeverk Lövsta och stamnätsstation Beckomberga som Ellevio ansvarar för, se Bilaga 1.

Kontoret har tidigare lämnat ett yttrande i ärendet i anslutning till samråd inför koncessionsansökan. ExplN 2019-06-13 §17 Dm E2019-01553.

Synpunkter och kontorets förslag

Exploateringskontoret ser positivt på att bygga ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta som ersätter Hässelbyverket och frigör värdefull mark där det planeras för ny bostadsbebyggelse.

För att värna exploateringsmöjligheter, möjliggöra en god stadsutveckling och säkerställa exploateringsmtäkter är det väsentligt att hushålla med stadens mark och nå en så effektiv markanvändning som möjligt. För att uppnå detta är utgångspunkten att nya ledningar i första hand förläggs i gatumark eller eventuell annan mark där ledningarna inte hindrar förädlad markanvändning. Kontoret vill särskilt framhålla de betydande markvärden och den bostadspotential som Staden annars går miste om.

Enligt gällande markförlägningsavtal mellan Staden och Ellevio är det vid nyanläggning Staden som bestämmer placering av ledningar efter samråd med bolaget.

Förändringar efter kontorets tidigare yttrande

Efter kontorets tidigare yttrande har framkommit att Ellevios interna riktlinjer ställer krav på att alla markarbeten (grävning, schaktning, reparation av andra ledningar etc) inom 3 meter från kabeln förutsätter driftavbrott, dvs att kabeln görs spänningslös, och att samråd sker med Ellevio inför utförande. Samt att handschakt, sop- eller sugmetod ska användas inom 1 meter från närmaste kabel.

I pågående planering för den aktuella kabeln, under ledning av Stockholm Exergi, har dessa krav inte beaktats. Enligt uppgift från Stockholm Exergi p.g.a. att Ellevios krav inte varit kända när arbetet påbörjades. Arbetet utgår idag istället från att ledningarna, kabeln och nya fjärrvärmeledningar, förläggs i gatumark betydligt närmare andra ledningar än vad som följer av kraven ovan, och därutöver samordnas andra övriga befintliga och ev. tillkommande ledningar i gatan.

Om Ellevios krav ska innehållas skulle det kräva en total omprojektering av hela ledningssträckan, med okända konsekvenser för markutnyttjande och för andra ledningar.

Det är, enligt kontorets bedömning inte rimligt och sannolikt inte ens tekniskt möjligt att ta i anspråk ett så stort utrymme. Kraven innebär ett fritt utrymme om 6,5-7 meters bredd längs hela sträckan enbart för elkabeln. Utrymmet för ledningar i stadens gator är begränsat och väldigt många ledningsslag måste samordnas inom detta begränsade utrymme. Kabeln

tillsammans med den nya fjärrvärmeledningen skulle kräva ett fritt utrymme om över tio meters bredd, vilket helt enkelt inte finns eller är möjligt att åstadkomma. Alternativet, att bryta spänning i ledningen så snart schakt sker i närheten, innebär att ledningen behöver kopplas ur så ofta att den inte kan vara en del i ett stabilt elnät eller försörja kraftvärmeverket med el för driften.

Att ta ytterligare mark- utöver gatumark - i anspråk för ledningsgator är uteslutet, det är varken praktiskt eller ekonomiskt genomförbart av skäl som framförts ovan, och skulle därutöver sannolikt kräva inlösen av mark från privata fastigheter.

Kontoret tvingas därför konstatera att det i den pågående planeringen idag saknas en fungerande lösning för ledningsförläggningen på större delen av sträckan Lövsta-Beckomberga.

Samtidigt erfar kontoret att det i andra pågående projekt i tät stadsmiljö projekteras för andra tekniska lösningar, t.ex. mekaniskt skydd för ledningen, som minskar kravet på avstånd till andra ledningar.

Om ledningen ska vara möjlig att förlägga i den planerade sträckningen krävs det enligt kontorets mening helt andra tekniska lösningar, eller ändringar i Ellevios interna riktlinjer, för att begränsa kravet på fritt avstånd till andra ledningar eller anläggningar. På sikt är alternativ sannolikt att all kabel i stadsmiljö från 110 kV och uppåt förläggs i tunnel, i likhet med det pågående arbetet med den utbyggnad av stamnätet (CityLink) som byggs just nu.

En förutsättning för genomförandet av den föreslagna ledningen är alltså att den, tillsammans med den planerade fjärrvärmeledningen kan inrymmas inom normala gatusektioner och inom dessa samordnas med övriga ledningar. Kontoret förutsätter att Stockholm Exergi som driver projektet samordnar detta med Ellevio och övriga ledningsägare.

Synpunkter på föreslagen ledningssträcka

Under förutsättning att kraven på fritt utrymme kan hanteras enligt ovan är kontorets synpunkter på den föreslagna ledningssträckan i stort desamma som i tidigare yttrande. I det översända materialet har Exploateringskontoret identifierat konflikter bland annat i de lägen som beskrivs nedan:

Från det nya Lövstaverket anser staden att Ellevio ska förlägga ledningen i befintlig väg samt ligga i Lövstavägens nya sträckning förbi Riddersvik.

Lövstavägen är i översiktsplanen utpekad som urbant stråk och kontoret ser det därför som särskilt viktigt att kablarna där förläggs i vägen för att inte försvåra exploateringsmöjligheterna på någon sida. Ett tydligt exempel på en sådan konflikt framgår av sträckan markerad nedan (se bild 1).

Bild 1.

Vidare föreslår Ellevio att ledningen dras genom Vinsta industriområde som ska omvandlas till en blandad stadsdel med bostäder, service och verksamheter. Kontoret reserverar sig för att den befintliga vägstrukturen i industriområdet i framtiden kan komma att ändras. Arbetet med att ta fram ett områdesprogram har påbörjats och det krävs en fortsatt dialog kommande år för att hitta bästa möjliga dragning genom/runt området. Ett alternativ som diskuterats med kontoret är att dra ledningen i Vinsta Genväg för att sedan dras i Skattegårdsvägen alternativt att dra ledningen i Skattegårdsvägen från Lövsstavägen till Bergslagsvägen. Kontoret ser gärna att detta utreds vidare.

I området kring Packstensgränd i Vinsta industriområde har från ledningsägarna framförts krav på att evakuera och riva stora delar av befintlig bebyggelse inför förläggningen, med motivet att det annars är svårt att försörja området med trafik och media (El, VA etc) under byggtiden. Kontoret ser det inte som rimligt att riva och lägga ned all företagsverksamhet i ett så stort område enbart för att underlätta ledningsförläggningen. Det skulle också medföra mycket stora kostnader och intäktsbortfall. Kontoret stödjer att man förlägger kabeln i befintlig gata, men i genomförandet krävs betydligt större hänsynstagande till befintliga verksamheter och byggnader. Genomförandet behöver regleras i avtal mellan ledningsägarna och staden, men i planering och ansökan om koncession måste ledningsägaren förutsätta att man under genomförandet kan upprätthålla försörjning av trafik och media till befintliga byggnader och verksamheter.

Kontoret anser också att ledningen ska dras i, och inte invid, Ullvidegränd för att inte försvåra exploatering av Vinsta industriområde. Staden har genom projektet Stockholms ström medfinansierat flytt av en luftledning i just detta läge invid Ullvidegränd för att möjliggöra exploatering där.

Bild 2.

Utmed Vinstavägen i början av Nälstastråket har kontoret tagit fram en exploateringsutredning som möjliggör byggnation av bostäder både öster och väster om vägen. Kontoret anser att ledningen bör förläggas i Stamdikesvägen för att inte försvåra exploatering av området söder därom (se bild 2).

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 oktober 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Ansökt verksamhet

Ellevio AB har ansökt om tillstånd att bygga och använda en kraftledning (nätkoncession för linje, tillstånd enligt ellagen 1997:857). Ansökan avser en 245 kV markförlagd ledning mellan transformatorstation Beckomberga och det nya planerade kraftvärmeverket i Lövsta i Stockholms stad. Ellevios ledning ska leverera energi från Lövsta kraftvärmeverk (Stockholm Exergi) samt försörja det med energi.

Den planerade ledningen är cirka sju kilometer lång och ska i största möjliga mån följa den planerade fjärrvärmeledningen fram till Beckomberga. Ledningens förläggning kommer i möjligaste mån att ske i mark utmed gång- och cykelvägar och i vägbana för att hålla erforderliga avstånd till angränsande bostäder. Ledningen kommer dock ställvis att gå igenom eller invid natur- eller parkmark.

Tidigare samråd

Samråd kring den planerade ledningsdragningen genomfördes mellan den 10 april och den 11 maj 2019. Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) framförde då att det är positivt att den planerade förbindelsen kommer till stånd för att trygga el- och värmeförsörjningen i den växande staden samt att markledningen så långt som möjligt samförläggs med fjärrvärmeledningen till Lövsta. Nämnden framförde även bland annat att hänsyn behöver tas till natur- och vattenmiljöer genom att förlägga ledningen i befintlig infrastruktur och använda alternativa metodertill schakt vid värdefulla miljöer, att en återställningsplan bör tas

fram, att markmiljöundersökningar behöver genomföras längs sträckan samt att en masshanteringsplan behöver tas fram.

Remiss av koncessionsansökan

Ellevio har efter samrådet bearbetat förslaget till förläggning av ledningen inför ansökan om nätkoncession. MHN har nu fått koncessionsansökan på remiss från kommunstyrelsen. Ärendet inkom till nämnden den 31 augusti 2020. Synpunkter på den planerade ledningen skulle skickas till kommunstyrelsen senast den 23 oktober 2020. På grund av den korta samrådstiden fattar miljöförvaltningen detta beslut enligt delegation från miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens synpunkter och förslag

Naturmiljö

Enligt ansökan kan ianspråktagande av mark för schakt medföra att träd, varav majoriteten ingår i alléer, behöver avverkas samt att skador på rotsystem kan uppstå för träd som inte avverkas. Även ett antal träd som identifierats som skyddsvärda eller särskilt skyddsvärda kommer sannolikt att behöva avverkas. I ansökan föreslås att vidare hänsyn till naturvärden kommer att tas i detaljprojekteringen och genom att följa Länsstyrelsernas rekommendationer för skydd av träd vid arbeten. Avverkningen av träd ska undvikas mellan maj och juli, för att undvika fåglarnas mest aktiva häckningsperioder.

Nämnden ser positivt på ovanstående planerade åtgärder för att minska påverkan på naturvärden. Nämnden anser vidare att möjligheten att använda alternativa tekniker såsom schaktfri borring eller rörförläggning av kablar bör studeras vidare vid detaljprojekteringen av de sträckor där framtagna naturvärdesinventering visar att skyddsvärda träd och alléer riskerar att påverkas av ledningen. Detta är särskilt viktigt vid Lövsta och Riddersvik, Karl Bondes skog samt Nälstastråket. Dessa områden ligger inom ekologiskt särskilt betydelsefulla områden eller i kärnområden för habitatnätverk för barrskogsfåglar eller eklevande arter. Med hjälp av alternativa tekniker kan påverkan på naturvärden minskas ytterligare.

Nämnden anser även fortsättningsvis att koncessionsansökan bör innehålla en återställningsplan för hur naturmiljö ska återställas samt förslag på kompensationsåtgärder för kvarstående skador som ledningen ger upphov till.

Vatten

Enligt ansökan bedöms två diken kunna påverkas i viss mån, särskilt Nälsta bäck, då dikets morfologi tillfälligt kan förändras under anläggningsskedet vid schaktning.

Nämnden anser att alternativa tekniker eller ytterligare skyddsåtgärder bör studeras vidare i detaljprojekteringen av passagen av dikena. Detta är särskilt viktigt vid Nälsta bäck, för att undvika en negativ påverkan på dikets morfologi. Nälsta bäck ingår i Bällstaåns avrinningsområde. Staden har även planer på att i framtiden genomföra åtgärder som ska bidra till att förbättra Nälsta bäcks morfologi.

Förorenad mark och massor

En översiktlig miljöteknisk markundersökning har utförts längs med hela sträckan och resulterat i preliminära bedömningar, vilka kan komma att behöva justeras när undersökningen är klar. Resultaten visar hittills att det i fyra områden finns provpunkter med förhöjda föroreningshalter. De uppmätta föroreningarna som överstiger Naturvårdsverkets riktvärden är förenade med risker för spridning under anläggningsskedet. En fullständig rapport med resultat från den miljötekniska markundersökningen framställs för att ligga till grund till den masshanteringsplan som kommer att tas fram inom ramen för projektet.

Nämnden ser positivt på att markundersökningar genomförs och att en masshanteringsplan kommer att tas fram. Nämnden ser även positivt på att en dialog om markundersökningarna och masshanteringsplanen har påbörjats med miljöförvaltningen som tillsynsmyndighet.

Nämnden anser att följande ska beskrivas och redovisas i markundersökningarna och masshanteringsplanen; provtagningen, vilka bedömningsgrunder som är aktuella att jämföra mot, under vilka förutsättningarmassor kan återanvändas samt hur överskotts- eller tekniskt olämpliga massor skatas omhand. Ellevio bör även undersöka möjligheter att nyttja tillfälliga lagringsplatser för de massor som kan återanvändas så att inte återanvändningen begränsas av att det inte finns plats för uppläggning i det omedelbara schaktområdet. Försiktighetsmått kan behöva vidtas vid mellanlagring av massor.

Kontrollprogram

Den ansökta verksamheten berör ett flertal miljö- och hälsofrågor och innebär en påverkan inom ett stort område inom Stockholms stad. Nämnden anser därför att Ellevio bör upprätta ett kontrollprogram för omgivningspåverkan under byggtiden. Programmet bör behandla bland annat hantering av länshållningsvatten och bullerpåverkan.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2020 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss för Ellevios ansökan om nätkoncession, avseende markkabel från Station Beckomberga till kraftvärmeverket i Lövsta.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 september 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Bromma stadsdelsnämnd har genom remiss från kommunstyrelsen beretts möjlighet att yttra sig över en ansökan från Ellevio AB om nätkoncession avseende en markkabel från Station Beckomberga till kraftvärmeverket i Lövsta. Ellevios ansökan är ställd till Energimarknadsinspektionen som i sin tur har begärt yttrande från Stockholms stad.

Stockholms stad ser positivt på att bygga en ny anläggning i Lövsta vilken möjliggör avveckling av kraftvärmeverket i Värtan och som dessutom ersätter Hässelbyverket och frigör värdefull mark där det planeras för ny bebyggelse.

Bromma stadsdelsförvaltning gör utifrån sin kompetens bedömningen att arbetet och ledningen enligt nätkoncessionen utgör en mycket liten påverkan på stadsdelens mark. Förvaltningen har ingenting att erinra.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelning administration i samarbete med Lokal- och parkenheten. Synpunkter på remissen ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast den 23 oktober 2020.

Ärendet

Ellevio AB har ansökt hos Energimarknadsinspektionen (Ei) om tillstånd att bygga och använda en kraftledning (nätkoncession för linje). Ansökan avser en markkabel från Station Beckomberga till kraftvärmeverket i Lövsta, i Stockholms stad i Stockholms län. Den ska drivas med 220 kV (nominell spänning) och konstrueras för 245 kV (konstruktionsspänning). Det är Ei som avgör om ledningen ska få tillstånd.

I handläggningen utreder Energimarknadsinspektionen ledningens påverkan på samhällsbyggnaden, miljön och människors hälsa. Stockholms stad är en obligatorisk remissinstans enligt 8§ elförordningen (2013:208).

Enligt samrådsredogörelsen ser Stockholms stad positivt på att bygga en ny anläggning i Lövsta vilken möjliggör avveckling av kraftvärmeverket i Värtan och som dessutom ersätter Hässelbyverket och frigör värdefull mark där det planeras för ny bebyggelse. Staden anser att projektet är en viktig pusselbit för att minska effekterna med elleffektbrist framöver varvid Ellevios elkabel är helt nödvändig. Staden är positiv till projektet i stort, särskilt att i största möjliga mån samförlägga elledningen med fjärrvärmeledningen för att minimera intrånget.

Synpunkter och förslag

Bromma stadsdelsförvaltning gör utifrån sin kompetens bedömningen att arbetet och ledningen enligt nätkoncessionen utgör en mycket liten påverkan på stadsdelens mark. Förvaltningen har ingenting att erinra.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2020 följande.

1. Hässelby Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Hässelby Vällingby stadsdelsnämnd justerar beslutet omedelbart.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 september 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Stockholm Exergi planerar att ersätta det gamla kraftvärmeverket i Hässelby samt den koleldade kraftvärmeanläggningen i Värtan med ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta (Lövstaverket). För att både försörja Lövstaverket med elenergi samt leverera ut den energi som ska produceras i form av el och värme i Lövstaverket ansöker Ellevio om att etablera en ny markförlagd 220 kV-ledning mellan kraftvärmeverket i Lövsta och stamnätsstationen i Beckomberga.

Förvaltningen konstaterar att föreslagen kabelsträckning bland annat innebär intrång i Nälstastråket och tangerar flera fornlämningar som är viktiga historiska spår i landskapet och värda att skydda. I föreslaget kabelstråk återfinns Vinsta gård som är en gammal bytomt med ett kvarvarande bostadshus, platsen har registrerats som bevakningsobjekt i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister. Förvaltningen önskar även framhålla att Nälstastråket markeras i Sociotopkartan som en fria särskilt värdefull för utevistelse och friluftsliv. Riksintresset Vällingby ABC-stad sträcker sig in i Nälstastråkets södra brynzon och innefattar även delar av fältet öster om Vinsta gård, vilket innebär att all exploatering inom detta område måste ske med varsamhet. Vidare önskar förvaltningen särskilt påpeka vikten av att samtliga grönstrukturer och grönområden längs kabelsträckningen återställs efter schaktningsarbetets färdigställande.

Bakgrund

Stockholm Exergi planerar att ersätta det gamla kraftvärmeverket i Hässelby samt den koleldade kraftvärmeanläggningen i Värtan med ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta (Lövstaverket). Stockholm Exergi planerar även för anläggning av en fjärrvärmeledning mellan Lövsta och Norrenergis nät i Solna. För att både försörja Lövstaverket med elenergi samt leverera ut den energi som ska produceras i form av el och värme i Lövstaverket planerar Ellevio att etablera en ny markförlagd 220 kV-ledning mellan kraftvärmeverket i Lövsta och stamnätsstationen i Beckomberga.

Eftersom Stockholm Exergi och Ellevio anser att det finns fördelar med samförläggning av ledningarna är målsättningen att genomföra detta till stor del längs sträckan mellan Lövsta och Beckomberga.

Sökanden i detta ärende är Ellevio och ansökan omfattar enbart den markförlagda 220 kV-ledningen mellan planerat kraftvärmeverk i Lövsta och stamnätsstation Beckomberga

som Ellevio ansvarar för. Stockholm Exergi kommer att ansöka om marklov för förläggning av fjärrvärmeledningen.

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats inom administrativa avdelningen.

Sammanfattning av remissen

Eftersom den markförlagda ledningen planeras att samförläggas med fjärrvärmeledning och då förläggningen kommer att ske i närhet till redan befintliga ledningar, krävs samordning mellan en rad andra aktörer och projekt. Flertalet detaljerade frågeställningar kommer således att hanteras inom ramen för samordningen.

Den planerade sträckningen går genom eller parallellt med Lövstavägen i ca 3,3 km. Efter att den passerat Karl Bondes skog och Hundlokegränd viker den av norrut, in i grönområdet vid Johannelundstoppen. Vid grönområdet följer sträckningen i huvudsak befintliga gångstigar in till Vinsta industriområde där den går i vägbanan i Packstensgränd, viker av norrut via Skattegårdsvägen och vidare längs Ullvidevägen. Sträckningen fortsätter sedan i samma riktning, rakt österut, under Bergslagsvägen och parallellt med Stamdikesvägen mot det öppna parkstråket vid Nälsta (Nälstastråket). Vid Nälstastråket går ledningen parallellt med Vinstavägen i sydlig riktning innan sträckningen avviker österut genom de öppna parkytorna i ca 1,4 km fram till stamnätstationen i Beckomberga.

Planerad kabelsträckning för ny 220 kV ledning.

Ovan beskrivna sträckning kommer under detaljprojekteringen att bestämmas mer exakt beroende på rådande eller tillkommande förutsättningar i området.

Kablarnas förläggning kommer i möjligaste mån att ske i mark utmed gång- och cykelvägar och i vägbana för att hålla erforderliga avstånd till angränsande bostäder. Vid korsning av större vägar samt vissa större ledningar kan det bli aktuellt med schaktfria kabelförläggning, då sker korsning genom lämplig borrhälsmetod.

Arbetet med schakt, kabelförläggning och återställning planeras att ske etappvis i längder om ca 800–1000 m, det motsvarar längden på kabelsträckan mellan två skarvplatser. Arbetsområdets bredd kommer att variera längs kabelstråket och vid samförläggning uppskattas den andel av det totala arbetsområden som räknas till kablarna bli mellan 6 och 10 meter beroende på de lokala förhållandena vid den specifika schaktplatsen, behov av

arbetsväg eller mellanförvaring av massor. Igenfyllt schakt för fjärrvärmeledningar kan vid delar av sträckan användas som transportväg och arbetsområde. Schaktmassor kommer i största möjliga mån återanvändas inom projektet, transporter av schakt- och fyllnadsmassor kommer att pågå under delar av byggtiden.

Byggtiden är bland annat beroende av framdriften av fjärrvärmeledningarna samt omfattningen av de speciallösningar som krävs för förläggningen, vilket kan bedömas först när kabelstråken har detaljprojekterats. Byggtiden är även beroende av om man kan påbörja arbeten på flera delsträckor samtidigt. Det senare avgörs i sin tur av om det går att upprätthålla en acceptabel trafiklösning för området. En grov bedömning av byggtiden utan forcerade insatser är ca två månader per delsträcka. Förläggningen mellan Beckomberga och Lövsta kommer bestå av mellan åtta och elva delsträckor vilket sammanlagt bedöms ta ca 15–24 månader att genomföra.

Generellt krävs mycket lite underhåll för markkablar. Med ett par års intervall behövs tillträde till brunnar vid skarvplatser för att inspektera jordningsutrustning m.m. Även kabeländavsluten i ställverk inspekteras med jämna intervall. Kabelsträckningen kommer att behöva kontrolleras med avseende på vegetation och vid behov röjas. Inga större träd med rötter får etablera sig intill kablarna. Vid en skada på kabel eller skarv lokaliserar först skadans läge varefter skadad kabel/skarv frischaktas för inspektion och reparation eller utbyte. Man kan även behöva schakta fram en sträcka oskadad kabel för att möjliggöra iskarvning av en ny kabellängd som hopfogas med två nya skarvar.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen konstaterar att föreslagen kabelsträckning bland annat innebär intrång i Nälstastråket och tangerar flera fornlämningar som är viktiga historiska spår i landskapet och värda att skydda. I föreslaget kabelstråk återfinns Vinsta gård som är en gammal bytomt med ett kvarvarande bostadshus, platsen har registrerats som bevakningsobjekt i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister.

Området är också under utredning om en framtida utveckling av ny bostadsbebyggelse mellan Vinstavägen och Skattegårdsvägen. Med en utvecklad verksamhet kan Vinsta gård i samband med uppförande av nya bostäder i området bli en stor tillgång som ger platsen en förankring i historien. Berört område innehåller även ett gravfält med fornlämningar som enligt fornminnesregistret behöver vårdas.

Förvaltningen önskar även framhålla att Nälstastråket markeras i Sociotopkartan som en friyta särskilt värdefull för utevistelse och friluftsliv, samt ett område där friytor behöver utvecklas för sina sociala och kulturella värden på grund av sitt läge i staden. Nälstastråket är en del av ett större grönt samband, grönstråket kan ses som en betydelsefull grön påbyggnad till Stockholms gröna kilar in mot city. Riksintresset Vällingby ABC-stad sträcker sig in i Nälstastråkets södra brynzon och innefattar även delar av fältet öster om Vinsta gård, vilket innebär att all exploatering inom detta område måste ske med varsamhet.

Vidare önskar förvaltningen särskilt påpeka vikten av att samtliga grönstrukturer och grönområden längs kabelsträckningen återställs efter schaktningsarbetets färdigställande.